

2021

SANSKRIT — GENERAL

Paper : GE/CC-4

(Sanskrit Grammar)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Section - A

Unit - I

(Marks : 20)

1. अधोलिखितयोः कस्यचिदेकस्य उत्तरं प्रदेयम्।

(a) 'एषामन्त्या इतः'— इत्यत्र केषामन्त्या इतः? इत्संज्ञकवर्णानमुल्लेखः क्रियताम्। लण्मध्ये क इत्संज्ञकः? 1+8+1

(b) के खलु अनुनासिकाः? पाणिनिसूत्रमवलम्ब्य तेषामनुनासिकत्वं वरदराजानुसारेण पर्यालोच्यताम्। 2+8

2. निम्नलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं संक्षिप्ततया कार्यम्। 2×5

(a) अक्षरसमाम्नाये कति प्रत्याहारसूत्राणि वर्तन्ते?

(b) लोपस्य संज्ञासूत्रं किम्?

(c) के खलु कण्ठ्यवर्णाः?

(d) एदैतोः उच्चारणस्थानद्वयम् उल्लिख्यताम्।

(e) संहितायाः लक्षणं किम्?

(f) अच इत्संज्ञाविधायकं सूत्रं किम्?

(g) संयोगस्य लक्षणं प्रदेयम्।

Section - B

Unit - II

(Marks : 10)

3. अधोलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरलिपिं चाश्रित्य लेखनीयम्। 2×5

(a) श्रुना सह सन्धिकार्यस्थलेषु स्तोः कीदृशः विकारः लक्ष्यते?

Please Turn Over

- (b) 'यरोऽनुनासिके-' इत्यादिसूत्रं वैकल्पिकं न वेति उल्लिख्य, तस्य उदाहरणमेकं च प्रदेयम्।
- (c) तन्मात्रम् इति पदस्य सन्धिविच्छेदः करणीयः।
- (d) 'झरो झरि सवर्णे' इति सूत्रे झर्-प्रत्याहारेण के वर्णाः बोद्धव्याः?
- (e) वाक् + हरिः - इत्यत्र सन्धिकार्यं प्रदर्शयताम्।
- (f) आम्नेडितं किम्?
- (g) 'तच्छरीरम्' इत्यत्र सन्धिविच्छेदः करणीयः।

Section - C

Unit - I

(Marks : 35)

4. निम्नलिखितयोः यथेच्छमेकतरस्य संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च उत्तरं देयम्।

- (a) संस्कृतव्याकरणे कति कारकाणि स्वीकृतानि? तेषां नामोल्लेखः करणीयः। करणकारकस्य लक्षणं प्रदाय वरदराजमतानुसारेण तस्य व्याख्या कार्या। 1+3+6
- (b) अधिकरणकारकविधायकं पाणिनिसूत्रं सोदाहरणं लिख्यताम्। आधार कतिविधः? वरदराजानुसारेण तान् विचार्यताम्। 2+2+6

5. अधोरेखाङ्कितेषु यथामति त्रयाणां सकारणं सूत्रोल्लेखपूर्वकं कारकविभक्तिप्रयोगः संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च निर्णयः। 2×3

- (a) लक्ष्मीः हरिं सेवते।
- (b) वृक्षं पुष्पं चिनोति बाला।
- (c) रामेण वाणेन हतो बाली।
- (d) धावतो यानात् पतति आरोही।
- (e) देवाय नमः।

6. निम्नलिखितेषु यथामति त्रितयस्य संशोधनं संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च कार्यम्। 1×3

- (a) तण्डुलेभ्य ओदनं पचति।
- (b) माता पुत्रस्य चन्द्रं दर्शयति।
- (c) राजा विप्रे गां ददाति।
- (d) पितरं स्वधा।
- (e) हे दुर्गा! त्रायस्व माम्।

7. अधोलिखितयोः यथेच्छमेकतरस्य उत्तरं सोदाहरणं लेखनीयम्।

- (a) कर्मकारकविधायकं सूत्रद्वयं समुल्लिख्य, सोदाहरणं तयोः अन्यतरस्य व्याख्यानं प्रस्तूयताम्। 2+8
- (b) अपादानकारकविधायकं प्रधानं पाणिनिसूत्रं किम्? तस्य व्याख्या वरदराजानुसारेण कार्या। 2+8

8. निम्नप्रदत्तेषु यथाभिलाषं विषयद्वयमाश्रित्य टीका लिख्यताम्। 3×2

- (a) शेषः।
- (b) प्रातिपदिकार्थः।
- (c) स्वतंत्रः कर्ता।

अथवा,

निम्नप्रदत्तेषु यथाभिलाषं प्रश्नद्वयं समाधेयम्:

3×2

- (a) उक्ते कारके का विभक्तिः भवति इति ससूत्रम् उल्लिख्यताम्।
- (b) ससूत्रं सम्प्रदानस्य लक्षणं विलिख्यताम्।
- (c) तृतीया विभक्तिः कयोः कारकयोः प्रयुक्ता भवति इति ससूत्रम् उल्लिख्यताम्।